Lietas arhīva Nr. A42-00178-23/8
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0221.A420123022.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 21.februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Grabovska,

piedaloties pieteicējas SIA „Numbers Bay" /amats/ /pers. A/ un pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/, un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pilnvarotajai pārstāvei /pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Numbers Bay" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 3.decembra lēmuma Nr.30.8-22.13/22.13/10934 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) Nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pārvaldes 2021.gada 4.oktobra lēmumu Nr.30.8-12.1/12.1/14199 (turpmāk – sākotnējais lēmums) nolemts piemērot pieteicējai SIA „Numbers Bay" soda naudu 300 euro par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – Novēršanas likums) 11.[1] panta trešās daļas 5.punktā, 20.pantā pirmās daļas 2.punktā un otrās daļas 1.punktā noteikto prasību pārkāpumu (*lietas 1.sējuma 142.-147.lapa*).

Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu (*lietas 1.sējuma 75.-83.lapa*), ar dienesta 2021.gada 3.decembra lēmumu Nr.30.8-22.13/22.13/10934 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts (*lietas 1.sējuma 10.-15.lapa*). Vienlaikus Lēmumā atzīts, ka Novēršanas likuma 11.[1] panta trešās daļas 5.punkta pārkāpums attiecībā uz pieteicēju norādīts nepamatoti un soda nauda par noteiktā Novēršanas likuma panta prasību pārkāpumu nav piemērojama.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Dienests secināja, ka pieteicēja nav veikusi savu klientu SIA „MDK Consulting", SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" darījumu uzraudzību tādā apjomā, kas ļautu uzraudzības un kontroles iestādei pārliecināties par klientu darījumu uzraudzības pasākumu veikšanu atbilstoši likuma prasībām, tādējādi pieteicēja nav ievērojusi Novēršanas likuma 20.panta pirmās daļas 2.punktā un otrās daļas 1.punktā noteiktās prasības.

Proti, dienests konstatēja, ka pieteicējas klienta SIA „MDK Consulting" sniegto pakalpojumu formulējums ir pārāk plašs un nekonkrēts, neļaujot konstatēt pakalpojumu būtību un saturu. Tādējādi pieteicēja nav veikusi darījumu uzraudzību pietiekošā apjomā, lai pārliecinātos, vai darījumi nav netipiski lieli, sarežģīti, šķietami savstarpēji saistīti, vai darījumiem šķietami nav ekonomiska vai nepārprotami tiesiska mērķa, vai darījumi nav aizdomīgi organizēti un vai tie ir veikti saskaņā ar klienta saimniecisko darbību.

Savukārt klientiem SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" pieteicēja nav veikusi darījumu uzraudzību par 2018.gadu un 2020.gadu.

Pieteicēja, veicot klienta SIA „MDK Consulting" izpētes veidlapā risku paaugstinošo faktoru izvērtējumu, ir norādījusi, ka attiecībā uz konkrēto klientu pastāv riska paaugstinošie faktori. Ņemot vērā šo norādi, pieteicējai bija pastiprināti jāveic klienta darījumu analīze un uzraudzība, lai pārliecinātos, ka klienta darījumi nav uzskatāmi par neparastiem vai aizdomīgiem.

[1.2] Par Novēršanas likuma prasību izpildi atbildīgā persona ir /pers. A/, kas ir pieteicējas /amats/, kas kā komercdarbības konsultante ir bijusi nodarbināta pieteicējas klientu uzņēmumos SIA „MDK Consulting", SIA „Swaper" un uz pārbaudes veikšanas brīdi bija nodarbināta SIA „Wandoo Finance".

Minētais apstāklis ietekmē Novēršanas likuma subjekta spēju objektīvi veikt risku novērtējumu un atbilstoši tam veikt klientu darījumu analīzi un uzraudzību, konstatēt aizdomīgus darījumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Pieteicējai kā grāmatvedības pakalpojumu sniedzējai ir jāapzinās, ka tās veiktajā saimnieciskajā darbībā pastāv augsts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks, attiecīgi šajā nozarē strādājošajiem komersantiem ir jāpievērš īpaša vērība Novēršanas likuma prasību izpildē.

Pieteicējai kā juridiskai personai, kura ir Novēršanas likuma subjekts, ir pienākums minētā likuma prasības ievērot neatkarīgi no tā, vai pieteicējai klienti ir labi pazīstami un tā pārzina klientu saimniecisko darbību, vai nē.

[1.3] Dienests, nosakot soda naudas apmēru, veica izvērtējumu konkrētajai situācijai – ņēma vērā pārkāpuma raksturu, būtību, pārkāpumu ilgumu, kā arī ņēma vērā, ka pieteicēja sadarbojas ar uzraudzības un kontroles institūciju, tāpat ņēma vērā samērīguma principu un lietderības apsvērumus, ievērojot sabiedrības intereses.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā (*lietas 1.sējuma 3.-7.lapa*).

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Novēršanas likuma 11.[1] panta trešajā daļā uzskaitītie risku paaugstinošie faktori visi kopā un katrs atsevišķi pats par sevi nenozīmē, ka,

konstatējot vienu šādu pazīmi, automātiski klienta risks būtu jānosaka kādā konkrētā līmenī.

Pieteicēja norāda, ka minētā panta mērķis ir uzskaitīt minimāli pieļaujamos riska faktorus, kas Novēršanas likuma subjektam būtu jāņem vērā, uzsākot darījuma attiecības ar klientu. Novēršanas likumā vispārīgi noteiktas pazīmes, kas likuma subjektam būtu jāaplūko katrā gadījumā, bet katrai no šīm pazīmēm ir nepieciešams atšifrējums un šo atšifrējumu jeb katras konkrētās pazīmes saturu nosaka pats Novēršanas likuma subjekts.

Ja dienests vēlētos pārmest pieteicējai par nepilnīgi veiktu klientu risku uzraudzīšanu, tad tas būtu iespējams gadījumā, ja pieteicēja nevarētu dienestam pamatot un loģiski paskaidrot savas rīcības motīvus, tomēr tā vietā pieteicēja sniegusi plašus un izsmeļošus skaidrojumus par saviem klientiem, to darbības modeļiem un arī naudas līdzekļu apriti. Nevar uzskatīt, ka pieteicēja nebūtu vērtējusi kādu riska faktoru, kas potenciāli varētu būt kopējo klienta risku paaugstinošs, bet šajā gadījumā tāds nebija, pieteicējai zinot klienta darbības modeli un aplūkojot skaidrās naudas attiecību pret kopējo darījumu summu.

[2.2] Pieteicēja vērš uzmanību, ka dienests un Finanšu un kapitāla tirgus komisija atšķirīgi izprot un piemēro Novēršanas likumu.

Pieteicēja uzskata, ja reiz Finanšu un kapitāla tirgus komisija nepieprasa saviem uzraugāmajiem Novēršanas likuma subjektiem piemērot konkrētu riska līmeni klientam pie konkrēta fakta konstatēšanas, tad tas tā nav jānosaka arī pret dienesta uzraugāmajiem subjektiem. Dienesta uzskats, ka pieteicēja, pretēji Novēršanas likuma 11.[1] panta 3.daļas 5.punktam, nepareizi esot novērtējusi klienta SIA „Wandoo Finance" risku ar vērtību „zems risks", ir nepamatots.

[2.3] Pieteicējas klientu anketās iekļautie dati nav „vispārīgi norādīta informācija".

Pieteicēja skaidro, ka klienta anketā ir jāiekļauj Novēršanas likuma izpildei nepieciešamās ziņas un, ja likuma subjektam nav nepieciešama papildu informācija no klienta par kādiem darījuma apstākļiem, tad to var nenorādīt klienta anketā, bet noskaidrot jau tālāk. Tas, ka dienests šo klienta anketu uzskata par vispārīgu, nav vērā ņemams arguments, jo dienests kopumā nav norādījis uz klienta anketu neatbilstību Novēršanas likuma prasībām.

Tikai pieteicēja kā Novēršanas likuma subjekts un pakalpojuma sniedzēja konkrētam klientam varēja vērtēt to, vai informācija ir pietiekama vai nē. Iestādes subjektīvais viedoklis nevar būt par pamatojumu administratīvajam aktam.

[2.4] Novēršanas likums nenosaka, kā tieši un kādā veidā ir veicama klienta darījumu uzraudzība.

Neviens likums neparedz pazīmju uzskaitījumu, kas liecinātu par darījumu aizdomīgumu attiecībā uz iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kā arī regulāru klienta uzraudzību.

Klienta darījumu uzraudzības process un tas, vai Novēršanas likuma subjekts konstatē aizdomīgu darījumu, ir atkarīgs no iepriekš veiktās klienta izpētes rezultātiem un informācijas, ko par klientu zina Novēršanas likuma subjekts. Ja klienta darījumi atbilst šī klienta normālai ikdienas komercpraksei, tad nav pamata konstatēt aizdomīgus darījumus pat pie tādiem apstākļiem, kur šie darījumi kādam citam klientam, ņemot vērā šī konkrētā klienta darījumus, būtu uzskatāmi par aizdomīgiem darījumiem.

Ja dienesta ieskatā pieteicēja bija apzināti neobjektīva, izvērtējot savus klientus, tad bija skaidri jānorāda, kā tieši šī neobjektivitāte izpaudusies.

[2.5] Nedrīkst prezumēt, ka ikviens ārpakalpojuma grāmatvedības pakalpojuma sniedzējs vienmēr un visur nodarbojas ar nelikumīgām darbībām un to piesegšanu.

[2.6] Dienests nav pierādījis, ka kāda no Novēršanas likumā noteiktajām darbībām nebūtu pildīta. Tas, ka dienestam ir atšķirīgi uzskati par vienu vai otru pieteicējas lēmumu, nav par pamatu apgalvojumam, ka Novēršanas likums nebūtu pildīts.

[2.7] Ja dienests uzskata, ka ārpakalpojuma grāmatvedības nozarē netiek identificēti problemātiskie klienti, netiek ziņots par kādu aizdomīgu darījumu kategoriju, tad tieši dienesta pienākumos ir Novēršanas likuma 7.panta 1.[1] daļas kārtībā vērsties ar lūgumu pie Ministru kabineta pieņemt noteikumus, kas attiecībā uz dienesta uzraugāmajiem subjektiem noteiktu specifiskākas un konkrētāk izpildāmas prasības.

[2.8] Pieteicēja uzskata, ka dienests nav ievērojis Administratīvā procesa likuma 9.pantu un 67.panta ceturto daļu.

[3] Dienests rakstveida paskaidrojumos (*lietas 1.sējuma 22.-26.lapa*) pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norāda uz turpmāk minēto.

[3.1] Dienests vērš uzmanību, ka Lēmumā Novēršanas likuma 11.[1]panta trešās daļas 5.punkta nosacījuma pārkāpšana tika atzīta kā nepamatota, tādēļ argumentus uz pieteicējas iebildumiem šajā daļā nesniegs.

[3.2] Veicot darījumu uzraudzību un izvērtējot, vai darījums ir neparasts vai aizdomīgs, ir novērtējams objektīvi, nevis no pieteicējas vērtējuma viedokļa. Pretējā gadījumā, ja ziņošanas pienākums iestātos vienīgi tad, kad pati pieteicēja saskatītu šādu nepieciešamību, Novēršanas likuma 30.panta pirmās daļas normas nebūtu piemērojamas un kļūtu bezmērķīgas.

[3.3] Tas, ka pieteicēja zina savu klientu un tā darījumi atbilst šī klienta normālai ikdienas komercpraksei, nav pamats, lai pilnvērtīgi neveiktu klientu darījumu uzraudzību, jo Novēršanas likums nav pakļauts šādiem vērtēšanas kritērijiem.

[3.4] Viens no dienesta kā uzraugošās un kontrolējošās institūcijas pienākumiem ir veikt saskaņā ar tās izstrādāto metodiku regulāras pārbaudes, lai izvērtētu, kā likuma subjekti izpilda Novēršanas likuma prasības. Lai izpildītu šo pienākumu un pārliecinātos, ka subjekts ir veicis Novēršanas likumā noteiktos pienākumus, tai skaitā, klientu izpēti un darījumu uzraudzību, pieteicējai minētas darbības ir jādokumentē.

Dienesta Novēršanas likuma prasību izpildes pārbaudes mērķis ir ne tikai novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu, bet arī pārliecināties, kā subjekts izprot un pilda Novēršanas likumā noteiktos pienākumus.

Visiem dokumentiem, kas apliecina likuma prasību izpildi, ir jābūt subjekta rīcībā pirms pārbaudes veikšanas. Tas apliecinātu to, ka pieteicēja ir rīkojusies atbilstoši Novēršanas likumā noteiktajam un savlaicīgi izpildījusi normatīvajos aktos noteiktos pienākumus. Tādējādi par klientiem SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" darījumu uzraudzības dokumentus par 2018. un 2020.gadu pieteicējai bija jāuzrāda pārbaudes laikā, neatkarīgi no tā, vai šie dokumenti iepriekš tika pieprasīti vai nē.

[3.5] Attiecībā uz pieteicējas pieteikumā norādīto par vēršanos ar lūgumu pie Ministru kabineta, dienests skaidro, ka Novēršanas likuma 7.panta 1.[1] daļā noteiktās tiesības par papildu prasību noteikšanu likuma subjektiem ir attiecināmas uz Iekšējas kontroles sistēmu un tajā ietvertajām kārtībām.

Dienests norāda, ka gadījumā, ja pieteicējai nav saprotams, kā ir izpildāmi Novēršanas likumā noteiktie pienākumi un kā piemērojamas minētā likuma normas praksē, dienests ir izstrādājis vadlīnijas „Sankciju noteikšanas vadlīnijas par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma pārkāpumiem Valsts ieņēmumu dienesta uzraudzībā esošajiem likuma subjektiem", ar kurām pieteicējai būtu ieteicams iepazīties.

[3.6] Dienests vērš uzmanību, ka neatkarīgi no tā, kāds riska līmenis ir noteikts klientam, darījumu uzraudzība un to dokumentēšana ir jāveic jebkurā gadījumā.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja iesniegto pieteikumu, sniedzot papildu paskaidrojumus, ka nav strīda par to, ka ar Lēmumu Novēršanas likuma 11.[1]panta trešās daļas 5.punkta nosacījuma pārkāpšana tika atzīta kā nepamatota.

[5] Dienesta pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētājā Lēmumā un tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā norādīto.

Motīvu daļa

[6] Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja ir veikusi pienācīgu un objektīvu klientu darbību un darījumu uzraudzību atbilstoši Novēršanas likuma prasībām, lai pārliecinātos, vai darījumi nav uzskatāmi par aizdomīgiem.

Līdz ar to lietā pārbaudāms, vai dienests pamatoti konstatējis pieteicējas rīcībā Novēršanas likuma 20.panta pirmās daļas 2.punktā un otrās daļas 1.punktā noteikto prasību pārkāpumu, kā arī, vai piemērotais naudas sods 300 *euro* apmērā ir atbilstošs un samērīgs sods pieļautajam pārkāpumam.

[7] Novēršanas likuma (*šeit un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā uz Lēmuma pieņemšanas brīdi*) 11.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka likuma subjekts pirms darījuma attiecību uzsākšanas veic klienta izpēti. Saskaņā ar šā likuma 20.panta pirmās daļas 2.punktu likuma subjekts pēc darījuma attiecību uzsākšanas vai veicot gadījuma rakstura darījumus, balstoties uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu, pastāvīgi veic klienta darbību un darījumu uzraudzību, lai pārliecinātos, vai darījumi nav uzskatāmi par aizdomīgiem.

Savukārt atbilstoši Novēršanas likuma 20.panta otrās daļas 1.punktam, veicot darījuma attiecību vai gadījuma rakstura darījumu uzraudzību, likuma subjekts, ievērojot uz risku novērtējumu balstītu pieeju, izpēta darījuma būtību un mērķi un, lai pārliecinātos, vai darījumi nav uzskatāmi par aizdomīgiem, nodrošina pastiprinātu uzraudzību klientam netipiski lielam darījumam, sarežģītam darījumam, šķietami savstarpēji saistītiem darījumiem vai darījumam, kuram šķietami nav ekonomiska vai nepārprotami tiesiska mērķa.

No minētajām tiesību normām izriet pieteicējas kā Novēršanas likuma subjekta pienākums noteikt un izvērtēt riskus savu klientu saimnieciskajā darbībā, veikt klienta darījumu izpēti atbilstoši darījuma būtībai un mērķim, kā arī veikt pastiprinātu klienta darbību un darījumu uzraudzību, pārliecinoties, ka tie nav aizdomīgi.

[8] No lietas materiāliem izriet, ka dienests 2021.gada 8.jūnijā veica pieteicējas Novēršanas likuma prasību izpildes pārbaudi par periodu no 2019.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 31.martam, par kuru noformēts pārbaudes akts Nr.12.2-3/64 (*lietas 1.sējuma 128.-141.lapa*).

[8.1] Dienests konstatēja, ka 2017.gada 21.decembrī pieteicēja ar klientu SIA „MDK Consulting" noslēdza līgumu par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu (*lietas 1.sējuma 67.-70.lapa*). SIA „MDK Consulting" pamatdarbības veids – reklāmas aģentūru darbība, papildu darbības veids – sabiedrisko attiecību un komunikāciju vadības pakalpojumi un konsultēšana komercdarbībā un vadībzinībās.

Pārbaudes laikā pieteicēja dienestam iesniedza dokumentus – klienta realizācijas rēķinus, virsgrāmatas un grāmatvedības reģistrus, pieņemšanas – nodošanas aktus, aizdevuma līgumu un sadarbības līgumus (*lietas 1.sējuma 30.-73.lapa, 95.-106.lapa*).

No šiem dokumentiem dienests konstatējis, ka 2019.gada 7.janvārī starp SIA „MDK Consulting" un SIA „Swaper" tika noslēgts kredītlīnijas līgums ar kopējo izsniedzamo limitu 1 000 000 *euro* un ar 16 % likmi (*lietas 1.sējuma 122.-123.lapa*). No lietas materiāliem konstatēts, ka faktiski aizdotā summa bija 17000 *euro*, savukārt klienta darījumu izvērtējuma veidlapā par 2019.gadu pieteicēja bija norādījusi pie izsniegtajiem aizdevumiem: „nav".

Pieteicējas amatpersona tiesas sēdē paskaidroja, ka pieļauta neuzmanības kļūda, par 2019.gadu ailē izsniegtie aizdevumi norādot, ka tādu nav, jo aizdevuma summa uz dokumenta aizpildīšanas brīdi jau bija dzēsta. Turklāt, lai arī darījuma summa nav maza, darījums pēc būtības bijis vienkāršs.

No minētā piemēra secināms, ka pieteicēja pret darījumu uzraudzību izturas formāli, nereģistrējot un nefiksējot visus darījumus, arī tādus, kuru summas vērtējamas kā lielas, kas neliecina par pastāvīgi veiktu klienta darbību un darījumu uzraudzību, drīzāk paviršu attieksmi, ja jau kredītsaistības dzēstas, aizdevumu klients ir atmaksājis, to nefiksējot.

[8.2] 2020.gada 14.oktobrī starp SIA „MDK Consulting" un *Swaper Platform OÜ* (*lietas 1.sējuma 105.-106.lapa*) un 2017.gada 15.augustā starp SIA „MDK Consulting" un *Finva Sp.z.o.o.* (*lietas 1.sējuma 103.-104.lapa*) noslēgti sadarbības līgumi. Dienests Lēmumā norādījis, ka šo līgumu priekšmeti (sniegtie pakalpojumi) ir analoģiski, vienlaicīgi noslēgtie līgumi satur atšķirīgas stundas likmes, tas ir, *Finva Sp.z.o.o.* gadījumā 60 *euro*, savukārt *Swaper Platform OÜ* gadījumā stundas likme noteikta 120 *euro*.

Jautājumā par pakalpojumu cenu atšķirībām pieteicēja ir sniegusi dienestam skaidrojumu, ka SIA „MDK Consulting" 2020.gada septembrī tika pieņemti darbā reklāmas un SEO un klientu apkalpošanas speciālisti, kuriem algas stundas likme noteikta 51 *euro* un 36 *euro*, kas uzņēmumam kopā ar darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām izmaksā 63 *euro* un 45 *euro*, tādējādi ikmēneša algas nodokļa maksājumi no 2020.gada septembra uzņēmumā palielinājās no aptuveni 329 *euro* līdz 2540 *euro*. Kā iemesls pakalpojumu cenu atšķirībām vienlaikus tiek minēts pakalpojumu izmaiņas, kas norādītas SIA „MDK Consulting" izrakstīto rēķinu pielikumos (piemēram, *lietas 1.sējuma 98., 100., 102.lapa*). Tāpat ir ņemami vērā inflācijas rādītāji, proti, līgums ar Polijas uzņēmumu *Finva Sp. z.o.o.* tika noslēgts 2017.gada 15.augustā, bet līgums ar Igaunijas uzņēmumu *Swaper OÜ* tika noslēgts 2020.gada 14.oktobrī, tas ir, vairāk nekā trīs gadus vēlāk.

Tiesa norāda, ka nav pamatots dienesta secinājums, ka noslēgtie sadarbības līgumu priekšmeti ir analoģiski, kā uz to pamatoti atsaucas pieteicēja. Kaut arī līgumi pēc satura ir līdzīgi, tajos ir vairākas atšķirīgas nianses. Konkrēti, līgumi ir noslēgti ar trīs gadu starpību, 2020.gada 14.oktobrī starp SIA „MDK Consulting" un *Swaper Platform OÜ* papildus kā līguma priekšmets minēta arī tirgus izpēte, arī apmaksas kārtībā noteiktas atšķirīgas stundas likmes par veicamajiem uzdevumiem (sniegtie pakalpojumi), konkrēti, pakalpojuma „tirgus izpēte" stundas likme ir atšķirīga, ko 2017.gada 15.augustā starp SIA „MDK Consulting" un *Finva Sp.z.o.o.* noslēgtais līgums nesatur, tātad līgumos nav runa par vienu un to pašu pakalpojumu, pretēji dienesta secinātajam. Vienlaicīgi, tiesa atzīst, ka pārējā daļā līguma teksti ir analoģiski.

[8.3] Vērtējot pieteicējas uzraudzīto darījumu saturu, no pārbaudē uzrādītajiem pirmdokumentiem dienests konstatēja, ka klienta SIA „MDK Consulting" sniegto pakalpojumu formulējums ir pārāk plašs un nekonkrēts, neļaujot konstatēt pakalpojumu būtību un saturu.

Tiesa atzīst par pamatotu šādu dienesta secinājumu, jo no lietas materiāliem, konkrēti sniegto pakalpojumu pieņemšanas – nodošanas aktiem, kā arī to pielikumiem neizriet sniegto pakalpojumu saturs un būtība. Konkrēti, 2019.gada septembrī norādīti mārketinga pakalpojumi 90h (*piemēram, lietas 1.sējuma 95.-102.lapa*), atšifrējums: veikta interneta mārketinga iespēju analīze 15h, doti ieteikumi *Facebook* izmantošanai martā 4h, meklētājoptimizācijas (SEO) ieteikums 30h, reklāmas kampaņa: reklāmkarogu teksti, lapas, sms, e-pasti 9h, reklāmkarogi 12h, adresātu lapa 6h, statiskas lapa 4h, analītisks ziņojums par 2019.gada augustu 10h. Tāpat norādīta tirgus izpēte (PDL)- MX,AM,KZ,UA 20h, savukārt PH, MY,ID,VN,CL,AR,CO – 35h vai kreditoru īsterminā aizdevumu, auto kredītu, personīgo aizdevumu, lombardu aizdevumu portfeļu izpēte – 58h.

Tādējādi no minētās informācijas nav saprotams, kā tieši pieteicēja veikusi SIA „MDK Consulting" uzraudzību, ko ir pārbaudījusi, ko atbilstoši noteiktajiem riskiem ir vērtējusi. Šādi dokumenti dienestam netika iesniegti pārbaudes laikā. No lietas materiāliem izriet, ka dienests pieteicēju par pārbaudes veikšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā 2021.gada 13.aprīlī informējis 2021.gada 1.aprīļa vēstulē Nr.30.8-12.3/12.3/5455 (*lietas 1.sējuma 126.-127.lapa*), papildus lūdzot sagatavot dokumentus un grāmatvedības reģistrus, tajā skaitā klientu izpētes uz uzraudzības procesa ietvaros iegūto informāciju. Šāda informācija dienestam uz pārbaudes veikšanu iesniegta netika. No lietas materiāliem (lietas

1.sējuma 128.-141.lapa) izriet, ka pārbaude uzsākta 2021.gada 8.jūnijā. Vienlaicīgi tiesa konstatē, ka virkne dokumenti dienesta tika iesniegti 2021.gada 22.jūnijā (*lietas 1.sējuma 122.lapa; 227.lapa*), tas ir, pēc dienesta veiktās pārbaudes noslēguma, pēc pārbaudes akta sagatavošanas, tajā skaitā dokumenti bez datuma, bez paraksta (*lietas 1.sējuma 223., 228.lapa*), ir kā par SIA MDK pakalpojumiem, tālāk tekstā parādās sabiedrības nosaukums kā SIA „MDK Consulting", kurā sniegts skaidrojums par pakalpojuma cenu 120 *euro*/h, kā arī par SIA „Wandoo Finance", kurā skaidrotas pieteicējas klienta saimnieciskās darbības īpatnības. Pieteicējas /amats/tiesas sēdē skaidroja, ka tie ir viņas pieraksti par klientu darījumiem. Vienlaicīgi iesniegti arī SIA „Swaper" dienestam 2019.gadā adresēti iesniegumi (*lietas 1.sējuma 224.-226.lapa*), SIA „Wandoo Finance" 2018.gada – 2019.gada dienestam adresēti iesniegumi (*lietas 1.sējuma 229.-232.lapa*), kurā skaidroti jautājumi par 2017. un 2018.gada gada pārskatu iesniegšanu un uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijas iesniegšanu par 2017.gadu, kā arī par SIA „Wandoo Finance" darījumiem 2019.gada februārī ar SIA „Business Instruments".

Tiesa norāda, ka nav saprotams, kāpēc šāda veida skaidrojumi par pieteicējas klientu darījumu uzraudzību dienestam netika iesniegti pārbaudes veikšanas laikā, vienlaicīgi nav saprotams dokumentu sagatavošanas laiks, dokumentu autors, līdz ar to tiesa kritiski vērtē šādas piezīmes, jo tās nesatur tajā skaitā tādas dokumenta būtiskās sastāvdaļas kā sagatavotāju, autoru, datumu. Vienlaicīgi tiesa skaidro, ka šāda veida atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām dokumentu noformēšanas prasībām sagatavoti dokumenti pirmšķietami varētu liecināt par klienta izpētes, analīzes un uzraudzības veikšanu.

Vienlaicīgi tiesa norāda, ka pieteicējas iesniegtie dokumenti par SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" liecina par to, ka dienestam jau ilgstošā laika periodā 2017.-2019.gads ir bijušās šaubas par minēto sabiedrību saimnieciskās darbības pārskatāmību, darījumu izsekojamību. Tāpēc, zinot par šādu dokumentu esību un situāciju, pieteicējai īpaši bija jāizvērtē riski un jāveic darījumu uzraudzība, kā to noteic Novēršanas likums, ko pieteicēja nav darījusi.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējai noslēgts līgums par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu 2017.gada 21.decembrī ar SIA „MDK Consulting" (*lietas 1.sējuma 67.-70.lapa*), pieteicēja veikusi SIA „MDK Consulting" izpēti, aizpildot klienta izpētes veidlapu (*lietas 1.sējuma 64.-66.lapa*). Tāpat tiesai pieteicēja iesniedza SIA „MDK Consulting" norēķinu konta izdrukas (*lietas 2.sējuma 2.-30.lapa*). Tāpat lietā atrodas SIA „MDK Consulting" darījumu izvērtējuma veidlapa (*lietas 1.sējuma 36., 62.lapa*), kurā veikta darījumu analīze pa mēnešiem gada griezumā. Noformētajā veidlapā vērtēti skaidras naudas darījumi, aizdomīgi klienta sadarbības partneri, aizdomīgi darījumi, saņemtie un izsniegtie aizdevumi, veikta atzīme „nav", kas norāda, ka minētos darījumus likuma subjekts nav konstatējis. Vienlaikus pieteicēja secinājusi, ka visi darījumi ir pārskatāmi, veikti ar bezskaidras naudas norēķiniem.

Dienests šādu pieteicējas secinājumu atzinis par nepamatotu, uzskatot, ka pieteicēja nav veikusi SIA „MDK Consulting" darījumu uzraudzību atbilstoši Novēršanas likumā noteiktajām prasībām.

Izvērtējot minētos pierādījumus lietā to kopsakarā, tiesa secina, ka šie dokumenti pierāda, ka pieteicēja ir veikusi SIA „MDK Consulting" kā klienta izpēti, apzinājusies iespējamos riskus Novēršanas likuma izpratnē, bet, kā to pamatoti norāda dienests, šie dokumenti nepierāda pieteicējas klientu dokumentētu uzraudzību, konkrēti, neviens no dokumentiem neliecina, ka veikta klienta dokumentēta uzraudzība no pieteicējas puses.

Papildus tiesa norāda, ka dienests nepārmet pieteicējai, ka nav veikts Novēršanas likumā minēto risku izvērtējums pieteicējas klientiem, bet gan tieši pieteicējas klientu darbības un darījumu uzraudzība nav veikta atbilstoši tiesību normās noteiktajam.

[8.4] Dienests Lēmumā secinājis, ka pieteicēja klientiem SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" nav veikusi darījumu uzraudzību atbilstoši Novēršanas likuma prasībām.

No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējai 2017.gada 20.decembrī noslēgts līgums par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu (*lietas 1.sējuma 49.-53.lapa*), 2020.gada 29.janvārī noslēgta vienošanās Nr.1 pie šī līguma (*lietas 1.sējuma 54.lapa*) par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu SIA „Wandoo Finance", veikta klienta izpēte, aizpildot veidlapu 2017.gada 20.decembrī (*lietas 1.sējuma 71.-73.lapa*). Aizpildīta anketa par sankciju riskiem darījumu partnerim (*lietas 1.sējuma 58.lapa*), kā arī riska izvērtējums par 2018.gadu (*lietas 1.sējuma 63.lapa*), par 2019.gadu (*lietas 1.sējuma 47.-48.lapa*), tāpat identificēti patiesā labuma guvēji (*lietas 1.sējuma 59.lapa*).

Savukārt ar SIA „Swaper" noslēgts līgums 2017.gada 20.decembrī par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu (*lietas 1.sējuma 41.-45.lapa*), vienošanās Nr.1 par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu pie šī līguma 2020.gada 29.janvārī (*lietas 1.sējuma 46.lapa*), aizpildīta anketa par sankciju riskiem darījumu partnerim (*lietas 1.sējuma 57.lapa*), kā arī riska izvērtējums par 2018.gadu, 2019.gadu, 2020.gadu (*lietas 1.sējuma 61.lapa, 56.lapa, 60.lapa*), tāpat identificēti patiesā labuma guvēji (*lietas 1.sējuma 57.lapa*).

Izvērtējot minētos pierādījumus lietā to kopsakarā, tiesa secina, ka šie dokumenti pierāda, ka pieteicēja ir veikusi SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" kā klientu izpēti, apzinājusies iespējamos riskus Novēršanas likuma izpratnē, bet, kā to pamatoti norāda dienests, šie dokumenti nepierāda pieteicējas klientu dokumentētu uzraudzību, proti, nav iesniegti pierādījumi, ka veikta šo klientu dokumentēta uzraudzība.

[8.5] Tiesa konstatē, ka tiesai iesniegta virkne ar dokumentiem, kas pieteicējas ieskatā pierāda, ka pieteicēja veikusi savu klientu darbību un darījumu uzraudzību, konkrēti, darba devēju ziņojumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskats par 2017.gada decembri par SIA „MDK Consulting" (*lietas 1.sējuma 84.-85.lapa*), kas neattiecas uz izskatāmo lietu, par 2019.gada janvāri par SIA „Swaper" (*lietas 1.sējuma 86.-87.lapa*), par 2019.gada aprīli par SIA „Swaper" (*lietas 1.sējuma 88.-89.lapa*), par 2018.gada novembri par SIA „Swaper" (*lietas 1.sējuma 90.-91.lapa*), par 2021.gada jūniju par SIA „Wandoo Finance" (*lietas 1.sējuma 92.-93.lapa*), kas neattiecas uz pārbaudes periodu.

Vērtējot minētos dokumentus, tiesa konstatē, ka tādi nebija iesniegti dienestam pārbaudes laikā, jo pieteicējas ieskatā šādiem dokumentiem bija jābūt dienesta rīcībā. Vienlaicīgi tiesai nav saprotams, ko ar konkrētajiem darba devēju ziņojumiem pieteicēja cenšas pierādīt. No konkrētajiem dokumentiem redzams, ka darba devēji ir aizpildījuši un iesnieguši deklarācijas nevis par visu periodu, bet par atsevišķiem mēnešiem. Vienlaicīgi minētais neliecina, ka ir dokumentēta darījumu uzraudzība no pieteicējas puses, bet ir veikts darba samaksas un nodokļu aprēķins, izmaksa.

[8.6] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve skaidroja, ka darījumu būtību, pretēji dienesta secinājumiem, nav vērtējusi subjektīvi, jo pārzinājusi uzņēmumus no iekšienes, tā kā bijusi darba ņēmēja, visi darījumi ir izsekoti, nebija pamata prasīt kādu papildu paskaidrojumu kāda darījuma sakarā, jo darījumi bija vienkārši, neradīja šaubas, turklāt nekas neliecināja par to, ka kāds darījums atšķirtos, izkristu no darījumu aprites. Pieteicējas amatpersona nepiekrīt dienesta secinājumam, ka nav iesniegti visi darījumu uzraudzības dokumenti, jo par SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" pieteicēja nevarēja iesniegt dokumentus par 2020.gadu, jo šajā laikā nesniedza šiem uzņēmumiem grāmatvedības pakalpojumus, savukārt par 2018.gadu dienests dokumentus neprasīja, tā kā pārbaude veikta, sākot no 2019.gada. Vienlaicīgi pieteicējas amatpersonas ieskatā dienests Lēmumā nav norādījis, kādi tieši ir pieteicējas pārkāpumi, ko noteic Novēršanas likums.

Tiesa šādam pieteicējas argumentam nepiekrīt, jo no dienesta Lēmuma nepārprotami izriet, ka dienests secinājis, ka pieteicēja nav veikusi pienācīgu un objektīvu klientu risku izvērtējumam atbilstošu, pilnvērtīgu klientu uzraudzību, kā to prasa Novēršanas likums, vienlaicīgi dienests apšaubījis pieteicējas izpratni par Novēršanas likuma normu interpretāciju, piemērošanu ikdienas darbā ar klientiem, atsaucoties uz Lēmumā minēto.

[8.7] Konkrēti, no dienesta sagatavotā pārbaudes akta izriet, ka pieteicēja, veicot klienta SIA „MDK Consulting" izpētes veidlapā risku paaugstinošo faktoru izvērtējumu, ir norādījusi, ka attiecībā uz konkrēto klientu pastāv riska paaugstinošie faktori – „klients nozarē darbojas 1-2 gadus" un „klients veic saimniecisko darbību kādā no saimnieciskās darbības veidiem, kas uzskatāmi par tādiem, kam piemīt augsts noziedzīgi iegūtu līdzekļu

legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risks" (tas ir, tādu pakalpojumu sniegšana, kuriem ir apgrūtināta iespēja dokumentāri pamatot pakalpojumu sniegšanas faktu (reklāmas aģentūru darbība – tirgus izpēte)). Tādējādi, ņemot vērā norādi par klienta SIA „MDK Consulting" risku paaugstinošiem apstākļiem, dienests secinājis, ka pieteicējai bija pastiprināti jāveic klienta darījumu analīze un uzraudzība, lai pārliecinātos, ka klienta darījumi nav uzskatāmi par neparastiem vai aizdomīgiem.

Tiesa šādu dienesta secinājumu atzīst par pamatotu, ņemot vērā pašas pieteicējas identificētos riskus, kā arī Novēršanas likumā noteikto prasību ziņot par aizdomīgiem darījumiem, kā arī pastāvīgi veikt klienta darbību un darījumu uzraudzību, lai pārliecinātos, vai darījumi nav uzskatāmi par aizdomīgiem.

Var piekrist pieteicējas argumentam, ka Novēršanas likuma subjektam nav jāziņo par situācijām, kurās nav konstatējamas aizdomīga darījuma pazīmes.

Vienlaicīgi tiesa atzīst par kļūdainu pieteicējas viedokli, ka darījumu uzraudzības process nav pašmērķis un tas nav jāveic formāli pieprasot klientam skaidrot darījumus, par kuriem Novēršanas likuma subjektam viss ir zināms un nav šaubu.

Tiesa skaidro, ka darījumu uzraudzības process nevar būt formāls, tam ir jāatbilst Novēršanas likuma mērķiem un principiem. Vienlaicīgi darījuma dokumentiem ir jābūt noformētiem tā, lai tie nodrošinātu patiesu un skaidru priekšstatu par konkrēta uzņēmuma finansiālo stāvokli, vienlaicīgi grāmatvedību jākārto tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, kā arī varētu konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei, kā arī darījuma uzraudzībai būtu jābūt dokumentētai. No lietas materiāliem tiesai nerodas priekšstats par to, kā tieši pieteicēja ir veikusi savu klientu darījumu uzraudzību, jo šī uzraudzība nav nekādā veidā dokumentēta, lai dienests un tiesa varētu pārliecināties par to, ka pieteicēja riskus ir apzinājusi, vērtējusi, pārliecinājusies, ka riska nav. Pieteicējas amatpersonas arguments, ka viņa ir nodarbināta klientu uzņēmumos, kuriem sniedz grāmatvedības pakalpojumus, tāpēc pārzina uzņēmumu darbību no iekšienes, kas viņai nerada šaubas par darījumu norisi, neiztur kritiku. Piemēram, tiesai, vērtējot lietas materiālus, nerodas priekšstats, ka SIA „MDK Consulting" un SIA „Swaper" starpā noslēgtais kredītlīnijas līgums ar kopējo izsniedzamo limitu 1 000 000 *euro* ir pieteicējas klienta standarta darījums, pie apstākļa, ka pieteicējas klienta pamatdarbības veids nav kredītpakalpojumu sniegšana, bet gan reklāmas aģentūru darbība – tirgus izpēte (*lietas 1.sējuma 168.-177.lapa*), turklāt pieteicēja savam klientam ir konstatējusi tādus riskus kā „klients nozarē darbojas 1-2 gadus" un „klients veic saimniecisko darbību kādā no saimnieciskās darbības veidiem, kas uzskatāmi par tādiem, kam piemīt augsts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risks" (tas ir, tādu pakalpojumu sniegšana, kuriem ir apgrūtināta iespēja dokumentāri pamatot pakalpojumu sniegšanas faktu).

Vienlaicīgi tiesa norāda, ka minētā darījuma uzraudzība nav pierādīta no pieteicējas puses ar dokumentiem, ko paredz Novēršanas likuma 37.^{2} pants, uzliekot pienākumu likuma subjektam dokumentēt klienta izpētes pasākumus, tajā skaitā darījumu uzraudzību, arī gadījumos, ja netiek konstatēts aizdomīgs darījums. Turklāt dienesta pārbaudes laikā pieteicēja dokumentus par savu klientu darījumu uzraudzību uzrādīt nevarēja. Tāpēc tiesai nav iespējas pārliecināties par to, ka pieteicēja ir izpildījusi Novēršanas likuma prasības.

[8.8] Tiesa skaidro, ka dienesta mājas lapā ir atrodamas vadlīnijas klientu darījumu uzraudzības veikšanai, kas noteic, ka, lai veiksmīgi organizētu klienta darījumu uzraudzību, katram Novēršanas likuma subjektam savā iekšējās kontroles sistēmā ir skaidri jādefinē tās aizdomīgu darījumu pazīmes, kas atbilst viņa sniegto pakalpojumu un apkalpoto klientu lokam. Tādējādi subjekts spēs iegūt informāciju un dokumentus par klientu tādā apjomā, kas ļautu izprast klienta un tā saimnieciskās vai personiskās darbības specifiku un objektīvi novērtēt klientam piemītošo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku. Riska novērtējums ir pamats, lai nodrošinātu efektīvu un klienta riska līmenim atbilstošu klienta un tā veikto darījumu uzraudzību visu darījuma attiecību laikā. Subjektam ir jāparedz konkrētam klienta riska līmenim atbilstoša darījumu uzraudzība. Šāda procedūra nodrošina subjekta spēju pamatot veikto uzraudzības darbību apmēru un atbilstību riska novērtējumam. Obligāti nepieciešams dokumentēt klienta darījumu uzraudzību, tajā skaitā tādu darījumu uzraudzību, kuri ir pārbaudīti un nav izrādījušies aizdomīgi. Ja personai rodas šaubas par klienta veikto darījumu patieso mērķi vai patieso labuma guvēju, tai ir jāpieprasa skaidrojumi, līgumi, darījumu apliecinošie dokumenti un visa šī informācija jāsaglabā klienta lietā. Pretējā gadījumā uzraudzības un kontroles institūcija uzskatīs, ka darījuma uzraudzība nav notikusi, aizdomīgi darījumi nav identificēti, savukārt nedokumentētus (no klienta mutiski) saņemtus skaidrojumus, kas nekādi nav apliecināmi ar dokumentiem vai ir pretrunā citai informācijai, neņems vērā (https://www.vid.gov.lv/lv/vadlinijas-1).

Vērtējot minēto kopsakarā ar pieteicējas amatpersonas argumentiem, tiesa atzīst par pamatotu dienesta Lēmumā secināto, ka pieteicējas amatpersonas nodarbinātība uzņēmumos, kas ir pieteicējas klienti, var ietekmēt pieteicējas kā Novēršanas likuma subjekta spēju objektīvi veikt risku novērtējumu un atbilstoši tam veikt klientu darījumu analīzi un uzraudzību, konstatēt aizdomīgus darījumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Tiesa atzīst par pamatotu pieteicējas amatpersonas argumentu, ka dienesta izstrādātās vadlīnijas nav tiesību normas. Vienlaicīgi tiesa skaidro, ka dienests dažāda veida vadlīnijas izstrādā ar mērķi, lai nodokļu maksātājiem, Novēršanas likuma subjektiem, kā arī citiem sniegtu skaidrojumu, kā izpildāmi normatīvajos aktos noteiktie pienākumi un kā piemērojamas konkrēta likuma normas praksē vienkāršā, saprotamā, viegli uztveramā manierē.

[8.9] Rezumējot konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka pieteicēja kā Novēršanas likuma subjekts nav veikusi darījumu uzraudzību pietiekošā apjomā, lai pārliecinātos, vai darījumi nav netipiski lieli, sarežģīti, šķietami savstarpēji saistīti, vai darījumiem šķietami nav ekonomiska vai nepārprotami tiesiska mērķa, vai darījumi nav aizdomīgi organizēti un vai tie ir veikti saskaņā ar klienta saimniecisko darbību. Turklāt, pretēji pieteicas argumentiem, tiesa lietā nekonstatē pieteicējas klientu dokumentētu darījumu uzraudzību, bet konstatē pieteicējas amatpersonas apgalvojumus, ka viņa nav konstatējusi aizdomīgus darījumus, kam būtu pievēršama uzmanība.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst par pamatotu dienesta secinājumu, ka pieteicēja nav veikusi klientu SIA „MDK Consulting", SIA „Wandoo Finance" un SIA „Swaper" darījumu uzraudzību tādā apjomā, kas ļautu uzraudzības un kontroles iestādei pārliecināties par klientu darījumu uzraudzības pasākumu veikšanu atbilstoši likuma prasībām, Lēmumā pamatoti secināts, ka iesniedzēja nav ievērojusi Novēršanas likuma 20.panta pirmās daļas 2.punktā un 20.panta otrās daļas 1.punktā noteiktās prasības.

[8.10] Pieteicēja savu viedokli par dokumentētas darījumu uzraudzības neesību pamato ar to, ka normatīvie akti, tajā skaitā, Novēršanas likums neparedz pazīmju uzskaitījumu, kas liecinātu par darījumu aizdomīgumu attiecībā uz iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Tiesa šādu pieteicējas argumentu noraida kā nepamatotu, pamatojoties uz turpmāko.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 22.^{2} panta trešajā daļā ir uzskaitītas aizdomīga darījuma pazīmes, kuras likuma subjektam ir jāņem vērā, veicot klientu darījumu uzraudzību.

Kā to pamatoti Lēmumā norādījis dienests, Latvijas Nacionālajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtēšanas ziņojuma (turpmāk – Nacionālais ziņojums) (pieejams https://www.fm.gov.lv/lv/latvijas-nacionalais-noziedzigi-iegutu-lidzeklu-legalizacijas-un-terorisma-un-proliferacijas-finansesanas-risku-novertesanas-zinojums) 8.3.13., 8.3.14. un 8.3.15.apakšpunktā norādīts, ka nodokļu konsultāciju, ārpakalpojuma grāmatvedības un juridisko pakalpojumu nozarei piemīt vidēji augsts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas ievainojamības līmenis. Būtisku risku nodokļu konsultantu, ārpakalpojuma grāmatvežu un juridisko pakalpojumu sniedzēju darbībā rada iespēja sniegt pakalpojumus anonīmiem klientiem un neklātienē.

Nodokļu konsultācijas bieži tiek sniegtas vispārīgā veidā, nekonkretizējot faktiskos lietas apstākļus, iesaistītos uzņēmumus, pakalpojumu/produktu apjomu. Tas apgrūtina iespēju noteikt, vai attiecīgās konsultācijas netiek izmantotas, lai izvairītos no nodokļu nomaksas. Ņemot vērā šo nozaru profesionāļu padziļinātās zināšanas normatīvajos aktos un ekonomikā, pastāv risks, ka tie tiks izmantoti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, tai skaitā neapzināti.

Ņemot vērā minēto, pieteicējai kā grāmatvedības pakalpojumu sniedzējai ir jāapzinās, ka tās veiktajā saimnieciskajā darbībā pastāv augsts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks, attiecīgi šajā nozarē strādājošajiem komersantiem ir jāpievērš īpaša vērība Novēršanas likuma prasību izpildē.

Savukārt no Nacionālā ziņojuma 8.3.26.apakšpunkta izriet, ka nolaidīgie likuma subjekti, kuri neizpilda vai daļēji izpilda likuma prasības, ieskaitot klientu padziļinātu izpēti, klientu apstiprināšanas un uzraudzības procedūras, var veicināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskus. Dažkārt likuma subjekti var apzināti rīkoties negodprātīgi, lai iegūtu konkurences priekšrocības.

Neievērojot normatīvajos aktos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai noteikto kārtību, palielinās iespēja izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas nolūkiem, kas apdraud visas sabiedrības intereses gan valsts finansiālās stabilitātes, gan sociālās drošības jomā.

Ņemot vērā minēto, pieteicējas arguments par klientu un darījumu pārzināšanu, kas neprasa papildu darījumu uzraudzību, neiztur kritiku, jo Novēršanas likums paredz konkrētas prasības subjektiem, kuri veic saimniecisko darbību likuma regulējošajās jomās.

Tā kā pieteicēja ir Novēršanas likuma subjekts, pieteicējai ir pienākums šī likuma prasības ievērot neatkarīgi no tā, vai pieteicējas klienti tai ir labi pazīstami un tā pārzina klientu saimniecisko darbību, vai nē. Veicot darījumu uzraudzību un izvērtējot, vai darījums ir neparasts vai aizdomīgs, ir novērtējams objektīvi, nevis no pieteicējas vērtējuma viedokļa, jo šāds vērtējums ir subjektīvs. Pretējā gadījumā, ja ziņošanas pienākums iestātos vienīgi tad, kad pati pieteicēja saskatītu šādu nepieciešamību, Novēršanas likuma 30.panta pirmās daļas normas nebūtu piemērojamas un kļūtu bezmērķīgas (*norma bija spēkā periodā, par ko dienests veica pārbaudi*).

Vienlaicīgi, ņemot vērā iepriekš konstatēto un secināto, tiesa norāda, ka nekonstatē Administratīvā procesa likuma 9.panta (patvaļas aizlieguma princips) un 67.panta ceturtās daļas (administratīvā akta pamatojuma trūkums) pārkāpumus dienesta rīcībā.

[9] Tālāk tiesa vērtē pieteicējai piemērotās sankcijas pamatotību un samērīgumu.

Novēršanas likuma 78.panta pirmā daļa noteic, ka par normatīvo aktu pārkāpumu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, tai skaitā attiecībā uz klienta izpēti, darījuma attiecību un darījumu uzraudzību, ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem, informācijas sniegšanu uzraudzības un kontroles institūcijai vai Finanšu izlūkošanas dienestam, atturēšanos no darījuma veikšanas, līdzekļu iesaldēšanu, iekšējās kontroles sistēmu, informācijas glabāšanu un iznīcināšanu, kā arī par Regulas Nr.2015/847 pārkāpumu likuma subjektam var piemērot šādas sankcijas:

1) izteikt publisku paziņojumu, norādot par pārkāpumu atbildīgo personu un pārkāpuma būtību;

2) izteikt brīdinājumu;

3) uzlikt par pārkāpumu atbildīgajai personai (fiziskajai vai juridiskajai) soda naudu divkāršā apmērā no pārkāpuma rezultātā iegūtās peļņas (ja to iespējams aprēķināt) vai citādu soda naudu līdz 1 000 000 *euro*;

4) apturēt vai pārtraukt darbību (tai skaitā apturēt vai anulēt licenci (sertifikātu) vai anulēt ierakstu attiecīgajā reģistrā, apturēt saimniecisko darbību, piemērot liegumu izmaiņu reģistrācijai komercreģistrā komercsabiedrības reorganizācijai un dalībnieku maiņai) un dot kredītiestādēm vai maksājumu pakalpojumu sniedzējiem rīkojumus par likuma subjekta norēķinu operāciju daļēju vai pilnīgu apturēšanu;

5) noteikt pagaidu aizliegumu par pārkāpumu atbildīgajai personai pildīt tai likuma subjekta noteiktos pienākumus;

6) pienākumu veikt noteiktu rīcību vai atturēties no tās;

7) uzlikt par pienākumu likuma subjektam atcelt par pārkāpumu atbildīgo personu no amata.

Atbilstoši Novēršanas likuma 77.panta trešajai daļai uzraudzības un kontroles institūcija, atbilstoši šā panta pirmajai daļai nosakot sankciju vai uzraudzības pasākumu veidu un apmēru, ņem vērā visus būtiskos apstākļus, tostarp:

1) pārkāpuma smagumu, ilgumu un sistemātiskumu;

2) fiziskās vai juridiskās personas atbildības pakāpi;

3) fiziskās vai juridiskās personas finansiālo stāvokli (atbildīgās fiziskās personas gada ienākumu apmēru vai atbildīgās juridiskās personas kopējo gada apgrozījumu un citus finansiālo stāvokli ietekmējošos faktorus);

4) fiziskās vai juridiskās personas pārkāpuma rezultātā iegūto peļņu, ciktāl to var aprēķināt;

5) pārkāpuma radītos zaudējumus trešajām personām, ciktāl tos var noteikt;

6) to, cik lielā mērā pie atbildības sauktā fiziskā vai juridiskā persona sadarbojas ar uzraudzības un kontroles institūciju;

7) fiziskās vai juridiskās personas iepriekš izdarītos pārkāpumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un starptautisko vai nacionālo sankciju jomā.

Administratīvā procesa likuma 13.pants noteic samērīguma principa skaidrojumu, tas ir, labumam, ko sabiedrība iegūst no ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību un tiesisko interešu ierobežojumam. Būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu.

No minētās normas izriet, ka dienestam, piemērojot sodu privātpersonai, ir jāvērtē tās izdarītā pārkāpuma ietekme uz sabiedrības kopējām interesēm.

Vienlaicīgi Administratīvā procesa likuma 66.pants ir izvirzījis priekšnoteikumu, ka gadījumā, ja piemērojamā tiesību normā noteikts, ka izdodams satura izvēles administratīvais akts, iestāde izdod šo aktu, ievērojot piemērojamā tiesību normā noteiktos ietvarus, un šajos ietvaros, pamatodamās uz lietderības apsvērumiem, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 65.panta trešā daļa, noteic administratīvā akta saturu.

Vērtējot minētās tiesību normas kopsakarā, secināms, ka likumdevējs sankciju izvēli par piemērojamā soda apmēru (sankcijā minētajās robežās) ir nodevis dienestam izvērtēšanai un piemērošanai.

No lietas materiāliem izriet, ka dienests, nosakot piemērojamo soda naudas apmēru, ņem vērā informāciju par personas gūtajiem ienākumiem 12 mēnešu periodā pirms dienesta lēmuma administratīvajā lietā pieņemšanas, kā arī, aprēķinot soda naudas apmēru, par pamatu kopējā gada apgrozījuma noteikšanai attiecībā uz juridiskām personām izmanto Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma 41.pantā minēto „Neto apgrozījuma" apmēru.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējas 2020.gada apgrozījums sastādīja 29 919 *euro* un zaudējumi 4752 *euro*.

Vērtējot dienesta motivāciju sankcijas izvēlē, tiesa konstatē, ka dienests ir vērtējis lietderības apsvērumus un samērīguma principu sankcijas piemērošanai pieteicējai kopsakarā ar apstākli, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam. Konkrēti, dienests ir ņēmis vērā izdarītā pārkāpuma raksturu (pārkāpums uzskatāms par mazāk būtisku), būtību (pārkāptas vairākas tiesību normas, kas saistītas ar klientu darbību un darījumu uzraudzību), pārkāpuma ilgumu (vairāk par vienu gadu), pieteicējas

attieksmi pret pārkāpumiem (pārkāpumu neatzīst), to, ka pieteicējas amatpersona ir sadarbojusies ar dienestu.

Saskaņā ar dienesta vadlīniju „Sankciju noteikšanas vadlīnijas par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma pārkāpumiem Valsts ieņēmumu dienesta uzraudzībā esošajiem likuma subjektiem" (turpmāk – Vadlīnijas) (aplūkojamas https://www.vid.gov.lv/lv/vadlinijas), apstiprinātas ar dienesta 2019.gada 10.oktobra rīkojumu Nr.456 VI sadaļā Sankciju piemērošanas principi noteikto par pārkāpumu „Atbilstoši iekšējās kontroles sistēmai nav nodrošināta klienta darījumu pastāvīga uzraudzība (piemēram, attiecībā uz klientu, kurš neatbilst padziļinātās izpētes kritērijiem)" piemērojama soda nauda līdz 400 *euro*, ja pārkāpums turpinājies līdz vienam gadam, no 200 *e u r o* līdz 1800 *euro*, ja pārkāpums turpinājies ilgāk par vienu gadu (https://www.vid.gov.lv/lv/media/999/download?attachment). Atbilstoši Vadlīnijās noteiktajam minētais pārkāpums uzskatāms par mazāk būtisku.

Izvērtējot minēto, tiesa atzīst, ka dienesta piemērotā soda nauda ir mazāka par Vadlīnijās par sankciju piemērošanas principi noteikto, proti, pieteicējai noteikta soda nauda 300 *euro* apmērā par Novēršanas likuma 20.panta pirmās daļas 2.punkta un 20.panta otrās daļas 1.punkta prasību neievērošanu, kas izskatāmajā lietā atzīstama par pamatoti noteiktu un samērīgu sankciju.

Pieteicējas ieskatā nav pareizi, ka dienests ir labojis savu kļūdu, atzīstot, ka pieteicēja nav pārkāpusi Novēršanas likuma 11.[1] panta trešā daļas 5.punta prasības, bet Lēmumā dienesta ģenerāldirektore nav samazinājusi soda naudas apmēru.

Tā kā soda naudas apmērs ir jau noteikts mazāks, kā to paredz dienesta Vadlīnijas, dienestam nav pamata noteiktās soda naudas apmēru samazināt vēl vairāk, jo tas neatbilstu dienesta praksei un varētu radīt šaubas par vienlīdzības principa piemērošanu salīdzināmās situācijās.

[10] Ņemot vērā šajā spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteikums – noraidāms.

[11] Augstākās tiesas praksē jau ilgstoši ir nostiprinājusies atziņa, ka tiesas pienākums argumentēt spriedumu nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*Augstākās tiesas 2017.gada 21.marta sprieduma lietā Nr.SKA-583/2017 12.punkts*).

Tādējādi tiesa šajā spriedumā neatrunā visus pieteicējas norādītos argumentus, kā vien tos, kam ir būtiska nozīme izskatāmajā lietā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā SIA „Numbers Bay" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 3.decembra lēmuma Nr.30.8-22.13/22.13/10934 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Grabovska